

❖ عنوان:

بازنگری و اصلاح قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴

❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:

طرح پژوهشی گزارش کارشناسی سند سیاستگذاری

❖ عنوان برنامه راهبردی کلان و بخشی مرتبط با پژوهش:

سیاست‌های کلی تامین اجتماعی

«طرح پژوهشی»

استانداردترین تولید علمی شناخته شده است که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود. مراحل اجرای طرح پژوهشی شامل نیازسنجی پژوهشی (از طریق طرح سالانه نیازسنجی پژوهشی سازمان)، تعیین عنوان، شرح خدمات، دریافت پروپوزال، ارزیابی و تایید پروپوزال توسط شورای پژوهش، انعقاد قرارداد، انجام پژوهش، داوری علمی و تایید نهایی شورای پژوهش می‌باشد.

«سند سیاست گذاری»^۱

«سند سیاست گذاری»، گزارشی کوتاه، بی طرفانه و موجز در پاسخ به یک سوال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود.

- بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی^۲» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارایه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می پردازد.
- بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می دهد و در ۳ تا ۵ صفحه مطابق چارچوب تعیین شده تهیه می شود، «پیشنهادات سیاست گذاری^۳» نامیده می شود.
- بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارایه اسناد پشتیبان آن می پردازد، «یادداشت سیاست گذاری^۴» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارایه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص مورد نظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می شود تا در مدت زمان چند روز تا حداکثر ۳ ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارایه شده تهیه و ارایه نماید.

❖ بیان و توصیف مسئله (حداقل یک صفحه)

- مفهوم کلی و پایه مرتبط با موضوع

سازمان تامین اجتماعی همزمان با تصویب قانون تامین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴، فعالیت خود را آغاز کرده و طی این چند دهه هر چند تغییرات و اصلاحات جزئی در قانون و همچنین ساختار سازمان به عمل آمده اما با توجه به تغییرات و دگرگونی هایی که از لحاظ اقتصادی و اجتماعی در کشور اتفاق افتاده، ضرورت های جدیدی رخ داده و گروه های زیادی از نیروی انسانی فعال از اشکال سنتی اشتغال به کسب و کارهای نوین روی آورده اند و برخی نیز در مشاغل غیررسمی

فعالیت دارند که نحوه بیمه پردازی این گروه ها بایستی محل توجه قرار گیرد. این قانون دستخوش تغییرات و اصلاحات مورد نیاز نبوده و تقریبا به همان شکل باقی مانده است و حتی در مواردی، اصلاح پاره‌ای از مواد این قانون نه تنها شاکله منسجم آن را به هم زده است، بلکه بر ایجاد ابهام و افزایش تناقض افزوده است.

- شرح مسئله و شواهد موجود مبنی بر وجود آن

ادبیات حقوقی کشور در حوزه تامین اجتماعی همچنان فقیر است و در این میان قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ که مهمترین منبع این شاخه از حقوق عمومی است، به طور جدی مورد شرح و تفسیر و نقد قرار نگرفته است.

وجود موارد سکوت، ابهام و اجمال و بعضا تعارض میان قوانین و مقررات موضوعه از جمله قانون تامین اجتماعی، امری اجتناب ناپذیر است که فرایند استنباط و تفسیر و اجرای قواعد حقوقی مربوطه را دشوار ساخته و اصلاحات و الحاقاتی که در این قانون در طول چند دهه صورت گرفته و نیز وضع قوانین و مقررات متعدد و گوناگونی که به نوعی با قانون تامین اجتماعی مرتبط می‌باشند، در کنار وجود برخی نهادها، سازمان‌ها و صندوق‌های دیگری که به نوعی در حوزه بیمه‌های اجتماعی فعالیت دارند، به این معضل بیشتر دامن زده‌اند و مسائل مربوط به این قانون را گسترده‌تر و عمیق‌تر ساخته‌اند.

همچنین، روزآمدی و به روز بودن از ویژگی‌های یک قانون خوب و کارآمد است و اصلاحات انجام شده در راستای تحولات باید به گونه‌ای انجام شود که به انسجام و کارایی کلیت قانون لطمه نرزد. این قانون به عنوان یکی از مهمترین نمودهای حقوق تامین اجتماعی نه تنها بین نظریه پردازان و دانشگاهیان این حوزه مهجور مانده، بلکه به دلایل فوق‌الذکر، در مقام اجرا نیز به مشکل برخورد

است. مجریان تامین اجتماعی با مشکل سکوت و خلاء ابهام و اجمال و حتی بعضاً تعارض ناشی از وضع قوانین و مقررات گوناگون و اصلاحات و الحاقات متعدد بعدی و نیز وجود برداشت‌های متفاوت از متون قانونی، مواجه‌اند و حتی مراجع قضایی و به‌طور خاص قضات محترم دیوان عدالت اداری نیز از پیامدهای ناشی از این پیچیدگی و معضل، مصون نمانده به آن اذعان دارند. از همین رو، به نظر می‌رسد، ضرورت بازنگری و اصلاح این قانون انکارناپذیر است. این پژوهش به دنبال آسیب شناسی این قانون و بازنگری در آن است.

- وسعت و گستردگی مسئله

سازمان تامین اجتماعی به عنوان بزرگترین و مهم‌ترین سازمان بیمه اجتماعی در کشور، حمایت‌ها و مزایای متعدد گوناگون بلندمدت و کوتاه مدت مقرر در قانون تامین اجتماعی را به خیل عظیم مشمولان اصلی و تبعی ارائه می‌نماید.

- پیامدهای ناشی از تداوم مسئله

عدم اصلاح و بازنگری این قانون همچنان مشکلات عدیده در تضمین حقوق تامین اجتماعی افراد را لاینحل باقی خواهد گذاشت.

❖ اهداف

هدف کلی:

تدوین پیش‌نویس جدید قانون تامین اجتماعی

اهداف اختصاصی:

آسیب شناسی قانون تامین اجتماعی با اصلاحات و الحاقات

بررسی چالش‌های قانون از منظر ذینفعان

بررسی تطبیقی قوانین تامین اجتماعی سایر نظام‌ها

ارائه مدل حقوقی نظام حکمرانی تامین اجتماعی

❖ محدوده مکانی

سازمان تامین اجتماعی

❖ زمان مورد انتظار اجرای پژوهش

۲ سال

❖ شرح خدمات

- تنقیح قوانین موجود در حوزه تامین اجتماعی و بررسی اسناد و تکالیف بالادستی با رویکرد آسیب‌شناختی
- مطالعه به روش کمی و کیفی چالش‌های موجود در بخش تامین اجتماعی با تاکید بر تحلیل ذینفعان (کارگران، کارفرمایان، سیاستگذاران و مدیران اجرایی تامین اجتماعی، مدیران دولتی)
- بررسی وضعیت تامین اجتماعی و قوانین آن در کشورهای منتخب و اسناد و تعهدات بین‌المللی
- آسیب‌شناسی قانون موجود تامین اجتماعی
- تدوین پیش‌نویس قانون اجتماعی

❖ خروجی‌های مورد انتظار

تدوین قانون تامین اجتماعی جدید

فرم درخواست طرحنامه (RFP)

موسسه عالی پژوهش‌های سلامت و خدمات

نام و امضاء معاون یا بالاترین مقام اجرایی حوزه:

نام و امضاء نماینده تام الاختیار معاونت/کارفرما:

نام و امضاء مدیر گروه پژوهشی موسسه:

نام و امضاء معاون پژوهشی موسسه:

تاریخ تکمیل فرم: